

Euróválság, válságkezelés – bankunió?

Dr. Losoncz Miklós
kutató professzor, BME GTK

Tartalomjegyzék

- A GMU szerkezeti hiányosságai
- A felügyelés erősítése 2010-ben
- Az integrált pénzügyi keret (bankunió) terve
  - Integrált bankfelügyelet
  - Európai szanálási alap
  - Közös betétbiztosítási rendszer

Tartalomjegyzék

- Ellenérvek
- A bankunió és a nem GMU-tag közép- és kelet-európai EU-tagállamok
- Összefoglaló értékelés

A GMU szerkezeti hiányosságai

Három tiltásra vagy tagadásra épül:

- Nincs kilépés.
- Nincs kimentés.
- Nincs államcsőd.

A GMU szerkezeti hiányosságai

A GMU nem felel meg az optimális valutaövezet kritériumainak:

- Rugalmas tényezőpiacok
- Nagyfokú belső homogenitás
- Költségvetési transzferek a zavarok elhárításához.

A GMU szerkezeti hiányosságai

A Gazdasági és Monetáris Uniót fiskális unió nélkül hozták létre.

- A fiskális unió hiányát a tagállamok fiskális politikáinak a koordinálásával és harmozálásával helyettesítették (SNP stb.).
- A válság során vetődött fel a kérdés: működőképes-e a GMU fiskális unió nélkül.

A felügyelés erősítése (2010)

- **Makroprudenciális felügyelet erősítése:**
Európai Rendszerkockázati Tanács (European Systemic Risk Board – ESRB)
- **Mikroprudenciális felügyelet javítása:** Európai Bankfelügyelet (European Banking Authority – EBA) és Európai Értékpapír- és Piacfelügyelet (European Securities and Markets Authority – ESMA).

Integrált pénzügyi keret (bankunió) terve

- Integrált bankfelügyelet
- Európai uniós szanálási alap
- Közös betétbiztosítási rendszer

Kiterjed mind a 27 tagállamra, de indokolt a GMU-tagok és a kívülállók megkülönböztetése (GMU stabilitása vs. egységes piac követelményei).

Integrált pénzügyi keret (bankunió) terve

Mindez tágabb program része. További elemei:

- Integrált költségvetési keret
- Integrált gazdaságpolitikai keret
- A GMU keretében történő döntéshozatal demokratikus legitimitásának és elszámoltathatóságának erősítése.

Ettől a négy pillértől várják a GMU hosszú távú stabilitását.

Integrált bankfelügyelet

- Elengedhetetlen a prudenciális szabályok hatékony alkalmazásához és a kockázatkezelésnek és a válságmegelőzésnek az EU egészében történő biztosításhoz.
- Az EKB az EU-tagállamok összes bankjára felügyeleti és megelőzési beavatkozási jogkört kap.

Európai uniós szanálási alap

- Forrását a pénzüintézetek hozzájárulásai képeznék.
- Támogatást adhatna az európai uniós bankfelügyelet alá tartozó bankok szanálásához a nem életképes bankok szabályos felszámolása és az adófizetők pénzének védelme érdekében.
- Az EKB által fizetéseképtelennek minősített bankok szanálása (a végrehajtás) ugyanakkor a tagállamok feladata lenne.

Európai uniós szanálási alap

- Pénzügyi védőháló is kell: a GMU-tagállamok esetében az EMS.
- Az európai uniós bankfelügyelet létrehozása után az ESM közvetlenül, a tagállami költségvetés megkerülésével nyújt forrásokat a bankoknak. Ennek szigorú feltételei lesznek.

Közös betétbiztosítási rendszer

- Megerősíti a meglévő konstrukciók hitelességét.
- Garanciát nyújt arra, hogy valamennyi hitelintézet biztosítható betétei elegendő mértékben biztosítottak legyenek.
- Mérsékli a bankpánikok kockázatát a sérülékeny tagállamokban.

Közös betétbiztosítási rendszer

- Ha megnő annak a kockázata, hogy egy ország ki kíván lépni a GMU-ból, és euróban demominált bankbetétei európai uniós szintű garanciát élveznek, akkor nincs akadálya annak, hogy a háztartások saját országuk bankjaitól kölcsönözzenek, illetve megtakarításaikat saját országuk bankjaiban helyezték el.

Közös betétbiztosítási rendszer

- A Barclays számításai szerint a betétbiztosítási alapnak 11 ezer milliárd euró betétet kellene garantálnia.
- Ahhoz, hogy a pénzügyi eszközök 1,4 százalékát lefedjék a garancialappal, a GMU bankrendszerre éves nyereségének egyötödét kellene elvonni öt éven keresztül.

Közös betétbiztosítási rendszer

- Konzervatívabb becslés szerint több mint 100 milliárd euróra lenne szükség.
- A betétbiztosítási rendszert és a szanálási alapot közös szanálási hatóság felügyelete alatt kívánják létrehozni.

Ellenérvek

- Németország csak a nagy bankokat szeretné az integrált felügyelet alá helyezni.
- A határokon átnyúló elven szerveződő közös betétbiztosítási rendszer potenciálisan német megtakarításokat használna fel más országokban bejegyzett bankok ügyfeleinek kártalanítására.
- Az EBA és az SSM viszonya.

A bankunió és a nem GMU-tag közép- és kelet-európai EU-tagállamok

- A bankrendszerben elfoglalt magas külföldi tulajdonosi részesedés nyomán egységes európai uniós felügyelet esetén könnyebb lesz az anyabankoknak likviditást kivonni közép- és kelet-európai érdekeltségeikből.
- Ez gazdasági-pénzügyi problémákat idézhet elő.

A bankunió és a nem GMU-tag közép- és kelet-európai EU-tagállamok

- A jól feltőkésített közép- és kelet-európai bankokat ez a veszély elsősorban akkor fenyegeti, ha valamelyik más országban válság tör ki.

Összefoglaló értékelés

- A bankunió tervének iránya jó, helyeselhető.
- A bankunió alkalmas eszköz a kormányok és a bankok közötti összefonódás megszüntetésére, ezáltal stabilabb pénzügyi környezet megteremtésére az EU-ban.
- A közös felelősség- és kötelezettségvállalás irányába tett első lépésnek tekinthető.

Összefoglaló értékelés

- Feltételezés: fiskális unió hiányában a bankrendszer segítségével enyhíthetők a reálgazdaságban létrejött egyensúlyhiányok.
- A GMU-tagállamok közötti költségvetési transzfereket a tagállamok bankjai közötti transzferek helyettesítik, például integrációs szintű betétbiztosítás vagy a bankok feltőkésítése révén.

Összefoglaló értékelés

Kockázatai:

- Az eredeti elképzelések felpuhulnak.
- Túlbürokratizáltság.
- A gazdag és a szegény tagállamok közötti további polarizáció a GMU-ban.
- A GMU- tagállamok és a többi EU-tagállam megosztása.

Összefoglaló értékelés

- A közös valuta fenntartásához elengedhetetlen:
- A bankunió
- Az EKB végső hitelezői szerepköre
- Az államadósságok kölcsönössé tétele (mutualisation)

Összefoglaló értékelés

További fejlődési irányok:

- Bankunió
- Fiskális unió
- Politikai unió

